Tillväxt- och regionplaneförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-09-10

TRN 2020-0159

Handläggare:
Therese Strimell Flodqvist

Tillväxt- och
regionplanenämnden

Promemoria om behovsanalys i den strategiska planen för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) i Sverige

Ärendebeskrivning

Region Stockholm har genom tillväxt- och regionplanenämnden beretts möjligheten att yttra sig över remiss om behovsanalys i den strategiska planen för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) i Sverige. Nämnden har tagit del av Remiss - Promemoria om behovsanalys i den strategiska planen för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken i Sverige.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2020-09-10
Förslag till yttrande, 2020-09-10
Remiss - Promemoria om behovsanalys i den strategiska planen för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken i Sverige, finns att läsa på regeringens hemsida:
https://www.regeringen.se/49ebb0/contentassets/c59a89af2e694acbb846a1bcb3a96106/pm-om-behovsanalys-strategisk-plan-for-den-gemensamma-jordbrukspolitiken.pdf

Förslag till beslut

Tillväxt- och regionplanenämnden föreslås besluta följande:

1. Yttrandet över förslag Remiss - Promemoria om behovsanalys i den strategiska planen för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken i Sverige, TRN 2020-0159, godkänns och överlämnas till Näringsdepartementet.

2. Paragrafen justeras omedelbart

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning

Tillväxt- och regionplaneförvaltningen har tagit del av *Promemoria om behovsanalys i den strategiska planen för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken i Sverige*. Förslaget är väl genomarbetat med en tydlig hållbarhetsintegrering av de tre dimensionerna social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet.

Samspelet och utvecklingen av samband mellan stad och land är ett av de regionala ställningstagandena i RUFS 2050. Förvaltningen ser behov av att stärka av kopplingarna mellan land och stad för att öka utbytet mellan olika delar av regionen. De geografiska avstånd som finns på landsbygderna kan överbryggas genom att ta tillvara på ny teknik och digitaliseringens möjligheter för nya affärsmöjligheter.

Bakgrund

Arbetet att ta fram den strategiska planen för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) i Sverige tar avstamp i en SWOT-analys. Jordbruksverket har tillsammans med Näringsdepartementet arbetat sedan våren 2018 att ta fram denna SWOT-analys.

Delar av yttrandet har skrivits fram efter samråd med handläggare för kulturarv och kulturmiljö på Region Stockholms kulturförvaltning samt senior expert vid avdelningen för landsbygd, länsstyrelsen i Stockholm.

Det övergripande målet för CAP är ”Modernisering av sektorn genom främjande av kunskap, innovation och digitalisering i jordbruk och landsbygder”. Till detta finns även tre allmänna mål med tillhörande nio särskilda mål i CAP. För att nå det övergripande målet ska stöd och åtgärder som politiken innehåller syfta till att ytterligare förbättra den hållbara utvecklingen av jordbruk, livsmedel och landsbygder. De ska bidra till att nedanstående allmänna mål uppnås:

A. Främja en smart, uthållig och diversifierad jordbrukssektor som garanterar livsmedelssäkerhet.
B. Stödja miljövård och klimatåtgärder och bidra till EU:s miljö- och klimatmål.
C. Förbättra den socioekonomiska strukturen i landsbygdsområdena.

Ytterligare nio särskilda mål ska bidra till uppfyllandet av de tre allmänna målen. De tre första särskilda målen ska bidra till allmänna mål A, dessa är 1) Stödja jordbruksinkomster som det går att leva på och jordbrukets motståndskraft i unionen för att förbättra livsmedelstryggheten. 2) Öka marknadsorienteringen och konkurrenskraften, med ett större fokus på

forskning, teknik och digitalisering, och 3) Förbättra jordbrukarnas position i värdekedjan. Särskilda mål fyra till sex ska bidra till allmänna mål B, 4) Bidra till begränsning av och anpassning till klimatförändringar samt till hållbar energi, och 5) Främja hållbar utveckling och effektiv förvaltning av naturresurser som vatten, mark och luft, samt 6) Bidra till att skydda den biologiska mångfalden, stärka ekosystemtjänster samt bevara livsmiljöer och landskap. De tre sista särskilda målen ska stödja det allmänna målet C, dessa är, 7) Locka och understödja unga jordbrukare och underlätta affärsutveckling i landsbygdsområden, och 8) Främja sysselsättning, tillväxt, jämställdhet, social delaktighet och lokal utveckling i landsbygdsområden, inbegripet bioekonomin och hållbart skogsbruk samt 9) Se till att EU:s jordbruk svarar bättre på samhällets krav på livsmedel och hälsa, inbegripet säkra och näringsrika livsmedel som producerats på ett hållbart sätt, matsvinn samt djurskydd.

Det bedöms inte som troligt att en överenskommelse om CAP kan nås under 2020 och att det är svårt att undvika en tvåårig försening, vilket betyder att det nya regelverket börjar gälla tidigast den 1 januari 2023. Förvaltningen kommer att fortsätta följa processen med den strategiska planen och de fortsatta budgetfördelning, formulerandet av indikatorer och kvantifierade mål.

Överväganden
Förvaltningen har tagit del av remissförslaget *PM behovsanalys i den strategiska planen för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) i Sverige*. PM:et om behovsanalysen är enligt förvaltningen väl genomarbetat med en god grund för regionens åtaganden att peka ut riktningen inför en ny programperiod för den gemensamma jordbrukspolitiken.

Förvaltningen ser att regelförenkling är en aktuell och mycket viktig fråga för stödmottagare och näringsidkare inom regionen. Detta för att stärka etablering, utveckling av verksamheter dels inom näringslivet och dels i civilsamhället.

Utifrån RUFS 2050 bedömer förvaltningen att de geografiska avstånd som finns på landsbygderna kan överbryggas genom att ta tillvara på digitaliseringens möjligheter för affärsmöjligheter.

I enlighet med RUFS 2050 och landsbygds- och skärgårdsstrategin för Stockholmsregionen ser förvaltningen att satsningar med att arbeta med ny teknik och digitalisering kan främja regionens exportmöjligheter. Projektet MatLust i Södertälje är ett exempel på samverkan mellan landsbygd och

stad för att främja innovation, öka tillväxten och arbetstillfällena inom livsmedelssektorn.

Stockholmsregionens näringsliv har en stor betydelse i omställningen mot ett fossilfritt och klimateffektivt samhälle. I enlighet med RUFS 2050, måste tempot öka med bland annat klimatsmarta investeringar på landsbyderna. Det gröna näringslivet har betydelse för livsmedels-, material- och energiförsörjningen som förväntas öka, både regionalt och nationellt.

Behovsanalysen lyfter frågan kring att öka kunskaper om företagsledning, affärsutveckling, innovation- och exportmöjligheter inom det gröna näringslivet i Sverige. Förvaltningen bedömer att ett fortsatt arbete med kompetenshöjande åtgärder inom de gröna näringarna och landsbygdsföretag behövs för att stärka konkurrenskraften.

I enlighet med Stockholms läns livsmedelsstrategi ser förvaltningen att den strategiska planen fokuserar på ökad livsmedelsproduktion med tillhörande förädlingsarbete. Promemorian lyfter att med en ökad förädlingsindustri ökar även primärproducenters påverkan på hela värdekedjan. Landsbygd- och skärgårdsstrategi för Stockholmsregionen lyfter till exempel att skärgårdsfisket kan kombinera förädling och fritidsfiske tillsammans med turistverksamhet och besöksnäring.

SWOT analysen belyser frågan att svenskt jordbruk kännetecknas av en ansvarsfull användning av läkemedel och bekämpningsmedel.

Behovsanalysen av den strategiska planen för genomförandet av CAP i Sverige belyser frågan kring generationsväxling inom svenskt jordbruk. Stockholmsregionen har en hög andel äldre lantbrukare och därför ser förvaltningen att arbetet med generationsväxlingar är något att arbeta vidare med.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet
Beslutet bedöms inte innebära några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Miljökonsekvenser av beslutet
I enlighet med Region Stockholms miljöpolitiska program, Miljöprogram 2017–2021 har hänsyn till miljön beaktats och det bedöms att en särskild miljökonsekvensbedömning i detta ärende inte är relevant.

Hanna Wiik

Förvaltningschef

Therese Strimell Flodqvist
Regionplanerare

Yttrande - behovsanalys i den strategiska planen för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) i Sverige

Inledning

Region Stockholm har genom tillväxt- och regionplanenämnden fått möjlighet att yttra sig över remiss om behovsanalys i den strategiska planen för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) i Sverige.

Region Stockholm har tagit del av PM om behovsanalys i den strategiska planen för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken i Sverige. Förslaget är enligt nämnden väl genomarbetat med en tydlig hållbarhetsintegrering av de tre dimensionerna social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet.

Synpunkter

Arbetet att ta fram en strategi för genomförandet av CAP i Sverige tar avstamp i en omfattande SWOT-analys. Baserat på målen i landsbygds- och skärgårdsstrategin för Stockholmsregionen och den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen RUFS 2050 välkomnar Region Stockholm det övergripande målet för CAP, ”Modernisering av sektorn genom främjande av kunskap, innovation och digitalisering i jordbruk och landsbygder”.

För att stärka etablering, utveckling av näringsliv på landsbygden samt stärka affärsmässigheten inom de gröna näringarna välkomnar Region Stockholm även behovet av fortsatt regelförenkling för stödmottagare inom CAP. Detta för att stöden ska kunna göra mer nytta än under tidigare programperioder. Region Stockholm ser att regelförenkling är en aktuell och viktig fråga för stödmottagare och näringsidkare inom regionen och därför behöver frågan lyftas.

Ett av de regionala ställningstagandena i RUFS 2050 är samspelet mellan land och stad och att utveckla dessa samband. Region Stockholm ser positivt på bättre kopplingar mellan land och stad för att öka utbytet mellan olika delar av regionen. De geografiska avstånd som finns på landsbygderna kan överbryggas genom att ta tillvara på digitaliseringens möjligheter för nya affärsmöjligheter. Ny teknik och digitalisering är en förutsättning för att underlätta införandet av nya arbetsmetoder som kan leda till en ökad

produktivitet inom de gröna näringarna och även för att höja attraktiviteten i att etablera och utveckla företag inom näringslivet i hela regionen. Stockholmsregionen kan stärkas ytterligare av en ökad grad av digitalisering och att vidareutveckla samverkan mellan forskning och näringsliv för att främja innovation.

I enlighet med RUFS 2050 och landsbygds- och skärgårdsstrategin för Stockholmsregionen ser Region Stockholm positivt på satsningar med att arbeta med ny teknik och digitalisering då detta kan främja regionens exportmöjligheter. Projektet MatLust i Södertälje är ett bra exempel på samverkan mellan landsbygd och stad för att främja innovation, öka tillväxten och arbetstillfällena inom livsmedelssektorn. MatLust arbetar med hållbara livsmedelsnäringar och samlar forskningsaktörer så som KTH, och entreprenörer i Stockholmsregionen för att gemensamt arbeta med testbäddar och produktutvecklingsprogram.

Stockholmsregionens näringsliv har en stor betydelse i omställningen mot ett fossilfritt och klimateffektivt samhälle. I enlighet med den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen RUFS 2050, måste tempot öka med bland annat klimatsmarta investeringar. Det gröna näringslivet har betydelse för livsmedels-, material- och energiförsörjningen som förväntas öka, både regionalt och nationellt. En lokalt ökad produktion av växtbaserade livsmedel, material och bioenergi bidrar till att sänka nettokoldioxidutsläppen i regionen och därmed också globalt. Region Stockholm välkomnar inriktningen att stärka kunskapsnivån och marknadsorienteringen i arbetet med den strategiska planen för framtida jordbrukspolitik i EU.

SWOT analysen belyser frågan att svenskt jordbruk kännetecknas av en ansvarsfull användning av läkemedel och bekämpningsmedel. Behovsanalysen lyfter även att värdefulla gräsmarker behöver skötas för bibehållen biologisk mångfald. RUFS 2050 pekar på att jordbruket är en viktig grön näring som bidrar till en rad ekosystemtjänster. Och om marker växer igen hotas det lokala kulturarvet samt den biologiska mångfalden.

Konkurrenskraften inom svensk livsmedelsproduktion behöver stärkas. Svenska livsmedelsproducenter är i första hand produktionsansvariga och fler utbildningsinsatser behöver införas för att stärka deras kunskaper kring affärsmodeller. Behovsanalysen lyfter frågan att öka kunskaper om företagsledning, affärsutveckling, innovation- och exportmöjligheter inom det gröna näringslivet i Sverige. Region Stockholm ser positivt på det fortsatta arbetet med kompetenshöjande åtgärder inom de gröna näringarna och landsbygdsföretag.

I enlighet med Stockholms läns livsmedelsstrategi ser Region Stockholm också positivt på att den strategiska planen fokuserar på ökad livsmedelsproduktion med tillhörande förädlingsarbete. Förädling av livsmedelsprodukter leder även till diversifierade företag som i sin tur skapar en möjlighet att minska den ekonomiska sårbarheten. Med den fortsatt växande efterfrågan på ekologisk produktion, växtbaserade och lokalt odlade livsmedel finns det även potential att vidareutveckla regionens besöksnäring. Remissen lyfter att med en ökad förädlingsindustri ökar även primärproducenters påverkan på hela värdekedjan. Landsbygd- och skärgårdsstrategin för Stockholmsregionen lyfter till exempel att skärgårdsfisket kan kombinera förädling och fritidsfiske tillsammans med turistverksamhet och besöksnäring.

Stockholmregionens utvecklingsplan RUFS 2050 pekar på att skärgården rymmer stora kulturvärden; marken och havet har brukats med småskaliga metoder under lång tid. Landsbygds- och skärgårdsstrategin för Stockholmsregionen belyser att skärgårdens natur-, kultur-, och rekreationsvärden behöver säkerställas för dess långsiktiga attraktivitet och hållbarhet ska bibehållas. Ett exempel är Stockholms läns första kulturreservat, Brottö skärgårdsjordbruk. Kulturreservatet har bildats för att det mångfacetterade och småskaliga jordbruket ska leva vidare genom aktivt brukande och ska fungera som en levande kunskapskälla. Region Stockholm saknar utförligare beskrivning hur natur- och kulturvärden i jordbruks- såväl som skärgårdsmiljöer tas i beaktande i behovsanalysen.

Behovsanalysen av den strategiska planen för genomförandet av CAP i Sverige belyser frågan kring generationsväxling inom svenskt jordbruk. Analysen konstaterar att underlättandet av överlåtelser inom svenskt jordbruk har möjlighet att stärka konkurrenskraften. Stockholmsregionen har en hög andel äldre lantbrukare och därför ser Region Stockholm positivt på att stödja arbetet med generationsväxlingar.

Det bedöms inte som troligt att en överenskommelse om CAP kan nås under 2020 och det är även svårt att undvika en tvåårig försening, vilket betyder att det nya regelverket börjar gälla tidigast den 1 januari 2023. Region Stockholm ställer sig övergripande positiv till behovsanalysen av den strategiska planen och kommer att följa processen med budgetfördelning, indikatorer och formulerandet av kvantifierade mål.